

Zemkopības ministrija

Aktualitātes
Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas
Stratēģiskā plāna 2023.-2027. gadam
izstrādē

Zemkopības ministrija, 24.11.2021.

Zemkopības ministrija

KLP reforma

- 2021. gada 28. jūnijā - Eiropas Parlamenta, ES Padomes un Eiropas Komisijas sarunu dalībnieki vienojās par kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) reformu, kura tiks īstenota 2023.-2027.gada periodā;
- KLP stratēģiskā plāna regulu plānots apstiprināt un publicēt 2021.gada nogalē.
- Pamatregula tiks papildināta ar virkni īstenošanas un deleģētiem aktiem, kurus plānots pieņemt 2021.gada beigās – 2022.gada sākumā.

2021.-2022.gads – pārejas periods, kura ietvaros turpina īstenot:

- līdzšinējos tiešo maksājumu atbalstus;
- Lauku attīstības programmā 2014.-2020.gadam noteiktos atbalsta pasākumus.

Zemkopības ministrija

Finanšu ministrija

ES investīcijas 2021.–2027. gads

8.06.2021. aktuālā informācija

10,44 mljrd. €

**Kohēzija
un vērtības**

6,63 mljrd.

**Programma
REACT-EU****

(papildus finansējums
Kohēzijas politikai 2014 – 2020)

272 milj. €

**Kopējā
lauksaimniecības
politika –
tiešmaksājumi*****

2,48 mljrd. €

**Kopējā
lauksaimniecības
politika –
lauku attīstība*****

933 milj. €

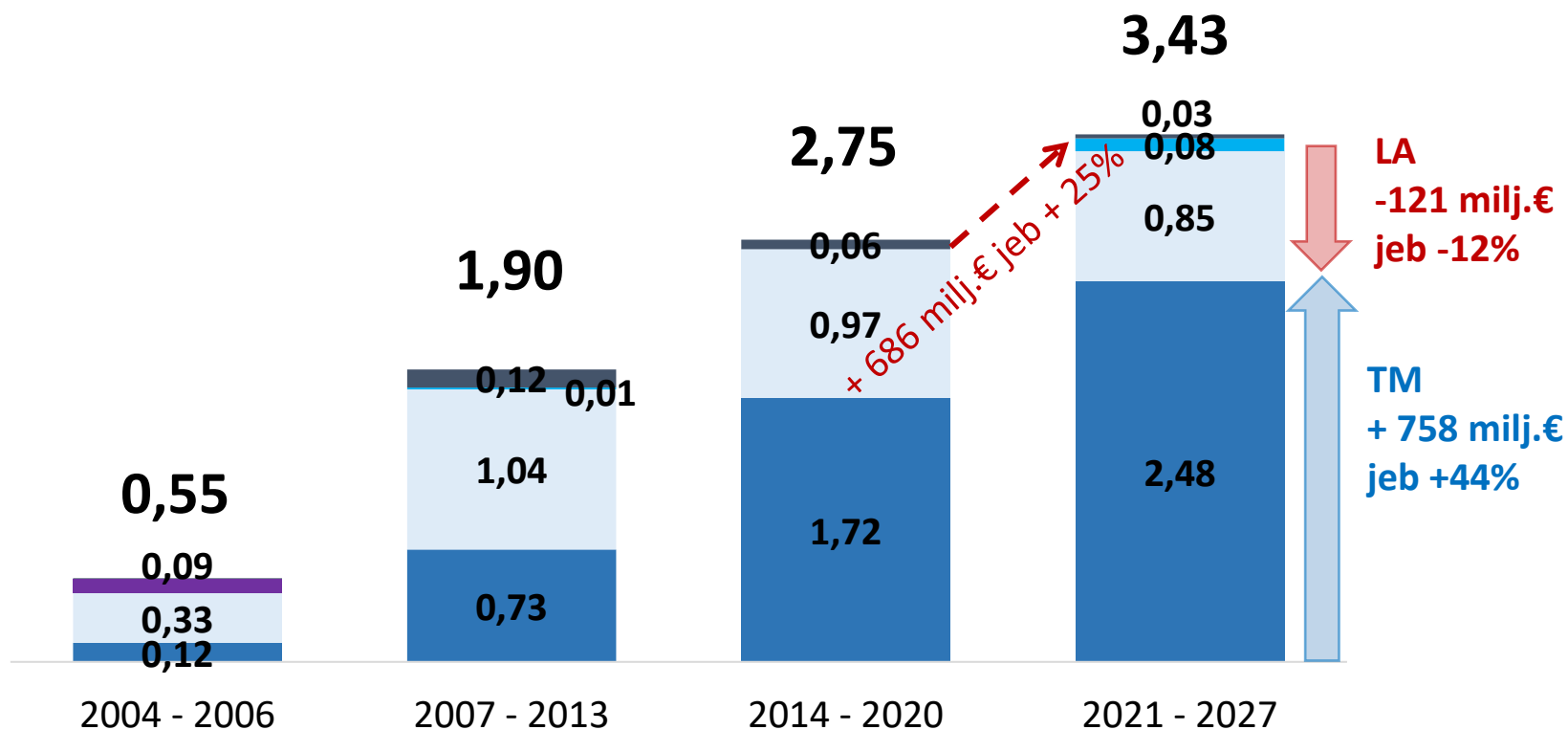
**Eiropas
Jūrlietu un
zivsaimniecības
fonds******

134,9 milj. €

ES KLP finansējums plānošanas periodos, miljardi EUR

2021-2027 / 2014-2020

Kopā KLP finansējums
+ **686 milj.€** jeb +25%;

Lauku attīstības finansējums
-121 milj. € jeb -12%

Tiešo maksājumu finansējums
+758 milj. € jeb +44%

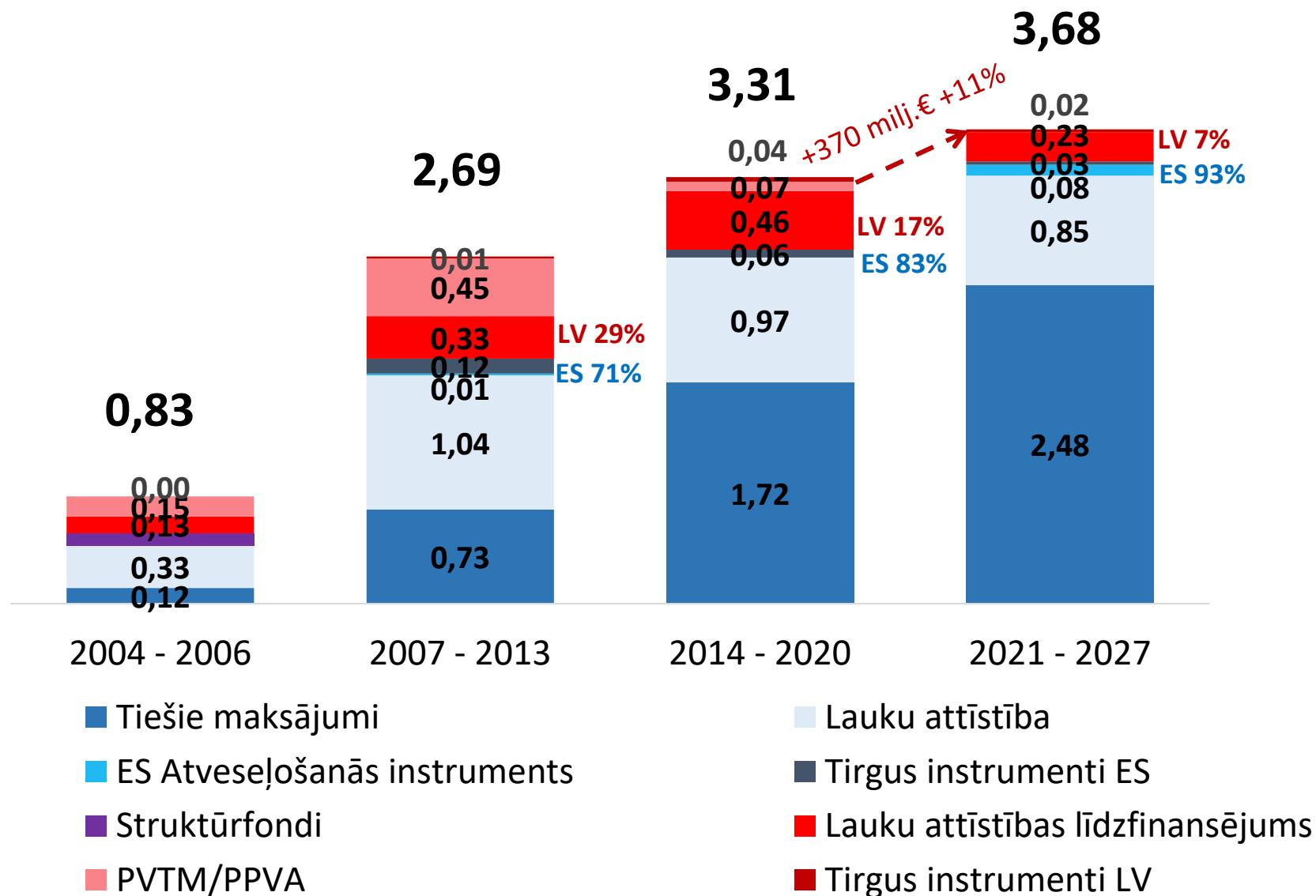
- Tiešie maksājumi
- Struktūrfondi
- Tirgus instrumenti ES

- Lauku attīstība
- ES Atveseļošanās instruments

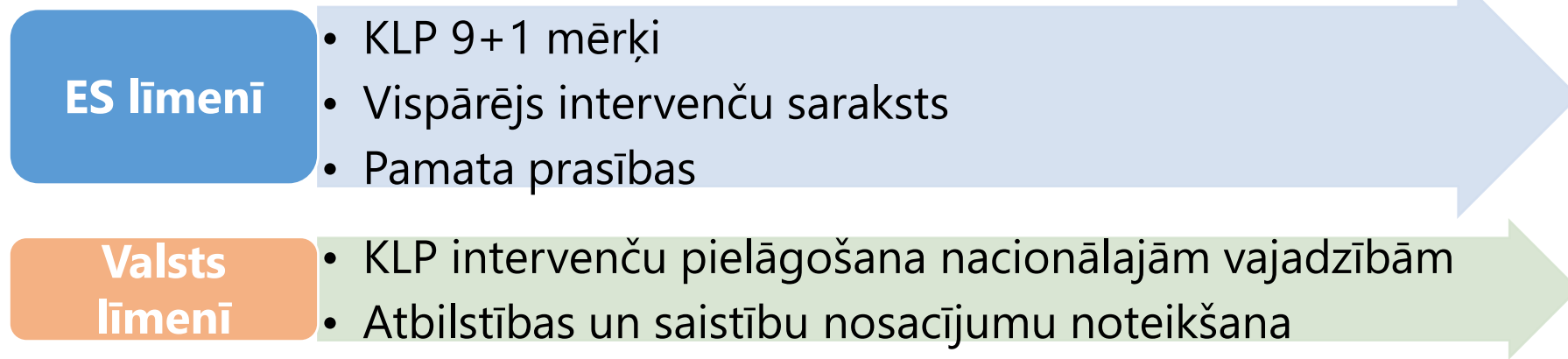
Zemkopības ministri

ES + LV KLP finansējums plānošanas periodos, miljardi EUR

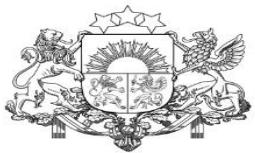

No atbilstības prasībām uz rezultātiem balstītu pieeju

	KLP 2014 - 2020	KLP 2021 - 2027
Lielāka subsidaritāte	ES līmenī noteiktas prasības	Pielāgoti pasākumi DV vajadzībām, ņemot vērā vietējos apstākļus un vajadzības
Lielāka atbildība dalībvalstīm	ES līmenī noteiktas prasības	Uz ES stratēģiskiem mērķiem balstītu nacionālo vajadzību mērķu definēšana, sasniegšana, vērtēšana
Saskaņotāka KLP	Katram pīlāram sava plānošana un ziņošana	- Viens KLP stratēģiskais plāns, vienota plānošana un ziņošana - Saskaņotība ar citām rīcībpolitikām

KLP stratēģiskais plāns
– aptver I un II pīlāra
intervences un kopīgu
mērķu sniegumu

Zemkopības ministrija

KLP stratēģiskais plāns 2023-2027 – virzības laika grafiks

2021.4.cet.

- Sabiedriskā apspriešana – 01.11. – 30.11.;
- Pabeigts Ex-ante novērtējums un SIVN;
- MK informatīvais ziņojums – decembrī;
- Pagaidu Uzraudzības komitejas sēde – decembrī;
- KLP SP oficiāla iesniegšana Eiropas Komisijai – līdz 31.12.

2022.1.cet.

- Eiropas komisijas komentāri par KLP SP;
- Konsultācijas ar Eiropas komisiju.

2022.2.-4.cet.

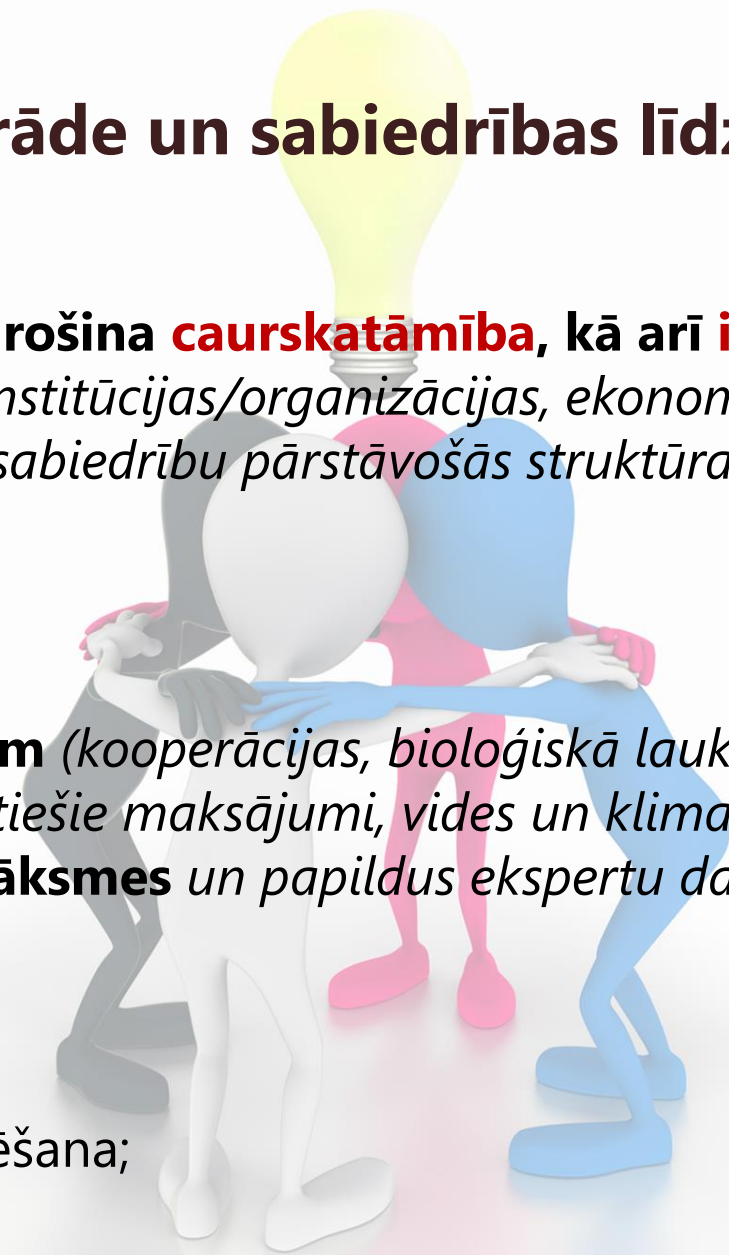
- Konsultācijas ar Eiropas komisiju;
- Paralēli – nacionālā regulējuma izstrāde (MK noteikumi atbalsta shēmām);
- KLP SP precizēšana un iesniegšana Eiropas komisijā;
- KLP SP apstiprināšana.

Zemkopības ministrija

KLP Stratēģiskā plāna izstrāde un sabiedrības līdzdalība

- **Regulējums paredz, ka KLP SP izstrādes procesā jānodrošina caurskatāmība, kā arī ieinteresēto pušu līdzdalība** (*reģionālās un vietējās institūcijas, vides institūcijas/organizācijas, ekonomiskie un sociālie partneri, t.sk., lauksaimniecības nozarē, pilsonisko sabiedrību pārstāvošās struktūras, u.c.*).
- **Sabiedrības un ieinteresēto pušu iesaistīšana:**
 - **2019.gadā – 5 reģionālās konferences;**
 - **KLP tematiskās darba grupas par 8 plašām tēmām** (*kooperācijas, bioloģiskā lauksaimniecība, paaudžu nomaiņa, lauku telpa, investīcijas, pārtika, tiešie maksājumi, vides un klimata mērķi*) – līdz šim notikušas **54 KLP tematisko darba grupu sanāksmes** un papildus ekspertu darba grupas par specifiskiem atbalsta nosacījumiem;
- **Sabiedrības iesaistīšanas loma:**
 - Trūkumu/problēmu un risināmo vajadzību identificēšana;
 - Potenciālo atbalsta rīku noteikšana.

Zemkopības ministrija

SPECIFISKIE MĒRĶI, KAS ĪSTENOJAMI AR KLP ATBALSTU

HORIZONTĀLAIS MĒRĶIS – ZINĀŠANAS, KONSULTĀCIJAS, INOVĀCIJAS

EKONOMIKAS MĒRĶI

TAISNĪGI
IENĀKUMI

PALIELINĀT
KONKURĒTSPĒJU

LĪDZSVAROT
VARU PĀRTIKAS
ĶĒDĒ

VIDES MĒRĶI

RĪCĪBA
KLIMATA JOMĀ

VIDRŪPE

SAGLABĀT AINAVAS
UN
BIOAUDZVEIDĪBU

SOCIĀLIE MĒRĶI

SEKMĒT
PAAUDŽU MAIŅU

PLAUKSTOŠI
LAUKU APVIDI

PĀRTIKAS KVALITĀTE
UN VESELĪBA

Zemkopības ministrija

Latvijas stratēģiskie uzstādījumi KLP īstenošanai pēc 2023.gada

- **Palielināt pievienoto vērtību, sadarbojoties un ražojot konkurētspējīgu produktu vietējam un eksporta tirgiem**
- **Kāpināt lauku mājsaimniecību ieņēmumus līdz vidējiem valstī**
- **Zināšanās balstītu uzņēmējspēju veicināšana, sekmējot inovāciju un zinātnes rezultātu ieviešanu praksē**
- **Plaukstoši lauku apvidi, veicinot ekonomisko aktivitāti, nodrošinot infrastruktūru un saglabājot apdzīvotību**
- **Katra saimniecība, efektīvi izmantojot resursus, iegulda bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un klimata pārmaiņu mazināšanā**
- **Droša un kvalitatīva vietējā pārtika, kas pieejama ikvienam patērētājam**

Zemkopības ministrija

EKONOMIKAS MĒRĶI

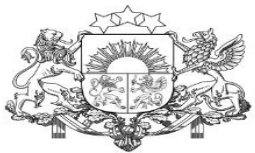
TAISNĪGI
IENĀKUMI

PALIELINĀT
KONKURĒTSPĒJU

LĪDZSVAROT
VARU PĀRTIKAS
ĶĒDĒ

Zemkopības ministrija

Ekonomikas mērķi – izaicinājumi

- ✓ Pastāv **būtiskas ienākumu atšķirības** starp dažāda lieluma, sektoru un reģionu lauku saimniecību ienākumiem.
- ✓ Pat ar KLP atbalstu **lauksaimnieciskie ienākumi uz vienu darbaspēka vienību** vidēji sasniedz tikai **50 % no Latvijas vidējās algas**.
- ✓ Lauksaimniecības nozarē vēl arvien ir **nepieciešams spēcīgs un mērķorientēts atbalsts**, jo īpaši **mazākām lauku saimniecībām** - *Lielākā daļa ir ļoti mazas vai mazas lauku saimniecības ar standarta izlaidi līdz 4000 EUR (64%), un ļoti mazas lauku saimniecības ar standarta izlaidi līdz 2000 EUR (49%)*
- ✓ Notiekošās zemes un maksājumu koncentrēšanās kontekstā ir nepieciešams veicināt konkurētspēju, un šajā sakarā **liela nozīme ir investīcijām ar mērķi radīt augstāku pārtikas produktu pievienoto vērtību**;
- ✓ Latvijā ir **jāveicina bioloģisko produktu pārstrāde** un ES kvalitātes shēmu izmantošana;
- ✓ **Lauku saimniecību ienākumu līmenis izteikti svārstās**, arī tādu iemeslu dēļ kā atkarība no eksporta tirgiem un īpaša jutība pret riskiem, kas saistīti ar klimatu un augu un dzīvnieku veselību;
- ✓ Visu formu **kooperācijas sekmēšana**, jo īpaši gaļas un olu ražošanas nozarē, varētu būt vēl viens veids, kā vairo lauksaimnieku konkurētspēju.

Zemkopības ministrija

Plānotās rīcības

- ✓ **Tiešo maksājumu intervences:**
 - ✓ Ilgtspēju sekmējošais ienākumu papildatbalsts;
 - ✓ Mazo lauksaimnieku atbalsts;
 - ✓ Pārdalošais ienākumu papildatbalsts;
 - ✓ Saistītais ienākumu atbalsts;
- ✓ **Investīcijas:**
 - ✓ Lauku saimniecību attīstībai dažāda lieluma saimniecībām;
 - ✓ Pārstrādei;
 - ✓ Infrastruktūras attīstībai (meliorācija);
 - ✓ Mazo lauku saimniecību attīstībai;
- ✓ **Atbalsts lauksaimnieku sadarbības veicināšanai;**
- ✓ **Risku pārvaldība** – investīcijas risku mazināšanai un apdrošināšana;
- ✓ **Finanšu instrumenti;**

Zemkopības ministrija

**VIDES
MĒRĶI**

RĪCĪBA
KLIMATA JOMĀ

VIDRŪPE

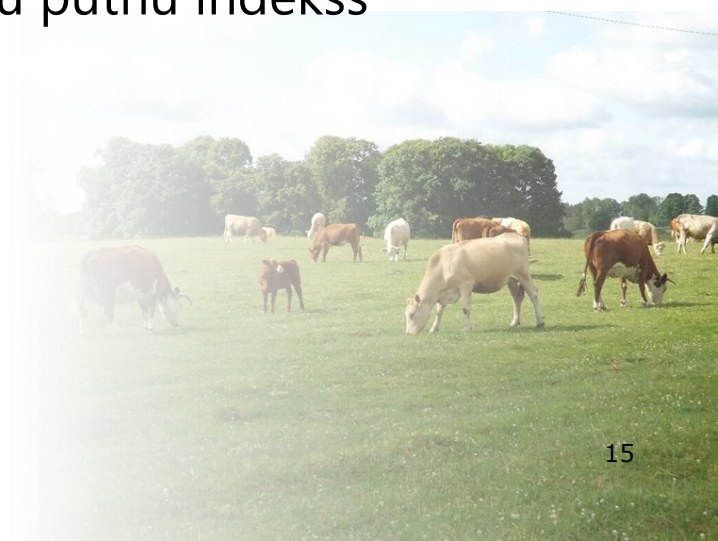
SAGLABĀT AINAVAS
UN
BIODAUDZVEIDĪBU

Zemkopības ministrija

Vides un klimata mērķi – izaicinājumi

- ✓ **SEG emisijas lauksaimniecības sektorā:** 22,3%
- ✓ **SEG emisiju piesaistes ZIZIMM sektorā:** samazinās
- ✓ **SEG emisijas no kūdras ieguves:** 14,5%
- ✓ **Amonjaka emisijas no lauksaimniecības:** nelabvēlīgas tendences
- ✓ Grūtības **augšnes, gaisa un ūdens kvalitātes** jomā, t.sk., Baltijas jūras piesārņojums;
- ✓ **Biodaudzveidības** zuduma riski: neapmierinošs dzīvotņu stāvoklis; lauku putnu indekss samazinās;
- ✓ **Bioloģiskā lauksaimniecība:** iepriecinošas tendences – 14,5%

Zemkopības ministrija

Plānotās rīcības

48,06%

Vides un klimata intervences:

- ✓ **Pastiprināta nosacījumu sistēma** (pamatprasības) – laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi vides un klimata, sabiedrības veselības, dzīvnieku veselības, augu veselības un dzīvnieku labturības jomā
- ✓ **Eko-shēmas** – lauksaimniekam brīvprātīgas, klimatam un videi labvēlīgas lauksaimniecības prakses (pārsniedz pamatprasības) – pasākumi bioloģiskās daudzveidības uzlabošanai, augsnes auglībai un aizsardzībai, mēslošanas un AAL efektīvai lietošanai
- ✓ **Agrovides pasākumi** – brīvprātīgas daudzgadu saistības vides un klimata mērķu sasniegšanai, t.sk., augsnes, gaisa un ūdens kvalitātes, dzīvnieku labturības uzlabošanai, biodaudzveidības saglabāšanai;
- ✓ **Bioloģiskā lauksaimniecība** – ilgtspējīgas lauksaimniecības metodes, tādejādi mazinot ietekmi uz dabas resursiem, bioloģisko daudzveidību un klimatu;
- ✓ Atbalsts **ilgtspējīgas mežsaimniecības** veicināšanai un biodaudzveidības saglabāšanai mežos;
- ✓ **Zaļās un neienesīgās investīcijas**, lai sekmētu ieguldījumus lauku saimniecībās klimata pārmaiņu mazinošo un pielāgošanās darbību īstenošanai, atjaunojamās enerģijas izmantošanai, riskus mazinošiem ieguldījumiem;

Zemkopības ministrija

**SOCIĀLIE
MĒRĶI**

SEKMĒT
PAAUDŽU MAINĪBU

PLAUKSTOŠI
LAUKU APVIDI

PĀRTIKAS KVALITĀTE
UN VESELĪBA

Zemkopības ministrija

Sociālekonomiskie mērķi - izaicinājumi

- ✓ Lauku apvidu depopulācija (kopš 2000.gada vidēji par 19%) un sabiedrisko pakalpojumu kvalitāte/pieejamība;
- ✓ Nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvars (27,3% 2019.gadā);
- ✓ Zema ekonomiskā aktivitāte (vairāk kā puse tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu atrodas Rīgas un Pierīgas reģionā);
- ✓ Paaudžu nomaiņa (jaunie lauksaimnieki) (2016.gadā vecumā līdz 44 gadiem tikai 18% lauku saimniecību vadītāju, bet vecumā virs 65 gadiem – 30%) ;
- ✓ *Dzīvnieku labturība;*
- ✓ *Biodrošība un dzīvnieku slimības;*
- ✓ *Augu aizsardzības līdzekļu lietošana;*

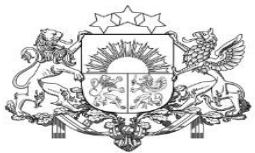

Zemkopības ministrija

Plānotās rīcības

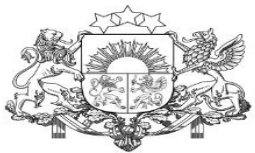
- ✓ **Atbalsts jaunaļiem lauksaimniekiem (3% no TM)** darbības uzsākšanai :
 - tiešo maksājumu un investīciju veidā;
 - vienreizējs maksājums (II pīlārs) saimniecības dibināšanai;
 - aizdevums maziem lauku uzņēmējiem (II pīlārs) – atbalsts gados jauniem lauksaimniekiem - investīcijām un saimniecības iegādei;
- ✓ **LEADER atbalsts:**
 - Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvām (uzņēmējdarbības atbalsts);
 - Kopienų spēcinošām un vietas attīstības sekmējošām iniciatīvām (teritoriju sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, sabiedriskās aktivitātes, starpteritoriālā/starpvalstu sadarbība);
 - Pārtikas īso piegāžu ķēžu darbības veicināšanai, t.sk. zaļo publisko iepirkumu nodrošināšanai;
- ✓ Investīcijas **dzīvnieku labturības un biodrošības** uzlabošanai, kā arī agrovides pasākumi dzīvnieku labturībai klimata mērķu kontekstā;
- ✓ Eko-shēmas un agrovides pasākumi, lai sekmētu **ilgtspējīgas saimniekošanas prakses**, kā rezultātā samazinātos arī **augu aizsardzības līdzekļu lietošana**;

Zemkopības ministrija

HORIZONTALAIS MĒRĶIS – ZINĀŠANAS, KONSULTĀCIJAS, INOVĀCIJAS

Zemkopības ministrija

Horizontālais mērķis – zināšanas un inovācijas

- ✓ Lauksaimnieku, mežsaimnieku, pārtikas sektorā strādājošo un lauku uzņēmēju nepietiekams zināšanu un prasmju līmenis (efektīva resursu izmantošana, ilgtspējīgas saimniekošanas prakses, uzņēmējdarbības vadība, u.c.);
- ✓ Fragmentēta AKIS sistēma: saikne starp lauksaimniekiem, konsultantiem un zinātni būtu jāstiprina
- ✓ EIP rīcības grupas: 30 projekti
- ✓ Nepietiekams digitālo tehnoloģiju lietošanas līmenis lauku uzņēmējdarbībā zemu ienākumu un mazapdzīvotības rezultātā; (23.vieta)
- ✓ Zems digitālo prasmju līmenis lauku apvidos: 43% (ES - 56%)

Zemkopības ministrija

Plānotās rīcības

✓ Zināšanu pārnese:

- ✓ Izglītības un informācijas pasākumi;
- ✓ Saimniecību un mežu apmeklējumi;
- ✓ Demonstrējumi;

✓ Konsultācijas:

- ✓ Individuālās konsultācijas;
- ✓ Mazo I/s, uzņēmēju un kooperatīvu inkubācija;
- ✓ Konsultantu apmācība;

✓ Sadarbība:

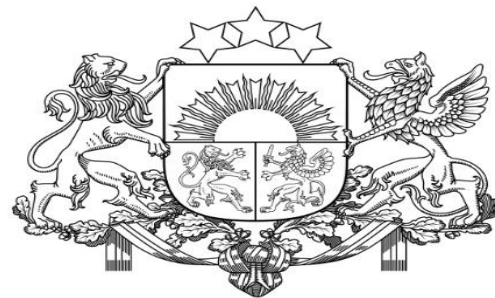
- ✓ Atbalsts inovāciju izstrādei (EIP grupas/projekti);
- ✓ Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģijas izstrādei (saimniecību līmenī);
- ✓ Produktu virzība tirgū un tūrisma pakalpojumu mārketinga (t.sk., iesaistīšanās kvalitātes shēmās un to popularizēšana);

Jomas:

lauksaimniecība,
mežsaimniecība,
lauku uzņēmējdarbība,
kopienų jautājumi, daba,
vide,
klimata aizsardzība

Joma:

lauksaimniecība,
mežsaimniecība,
lauku uzņēmējdarbība,
kopienų jautājumi, daba,
vide,
klimata aizsardzība,
FaST rīks

Zemkopības ministrija

Paldies par uzmanību!